

ชุดที่ 1: การบูรณาการ การวางแผนพัฒนากับ SEA

- เป็นวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพของการประเมินเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในกระบวนการตัดสินใจ
- การบูรณาการจะเกิดขึ้นตลอดเวลา
- หลักการที่ยอมรับกันก็คือ การรวมกันของส่วนต่าง ๆ อาจไม่เท่ากันทั้งหมด ซึ่งการบูรณาการจะทำให้เกิดสิ่งใหม่ แนวทางใหม่ ผลลัพธ์ใหม่ที่แตกต่างจากเดิมของแต่ละคน แต่ยังคงมีลักษณะของส่วนเดิมที่เคยแยกกันอยู่ แต่เมื่อรวมกันแล้วมีลักษณะใหม่เกิดขึ้น
- ความท้าทายสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนา คือการประสานระหว่างนโยบายต่างสาขาของการพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ประเด็นของการบูรณาการ มี 5 ประเด็น
 1. ด้านเนื้อหา (Substantive)
 2. ด้านวิธีดำเนินงาน (Methodological)
 3. ด้านขั้นตอนกระบวนการ (Procedural)
 4. ด้านองค์กรสถาบัน (Institutional)
 5. ด้านการเมือง (Political)
- ประเด็นการบูรณาการด้านเนื้อหา (Substantive) เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาว่า ควรบูรณาการด้านสิ่งแวดล้อมเพียงด้านเดียว หรือขยายไปถึงด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย ส่วนประเด็นของการบูรณาการอื่น ๆ จะช่วยสนับสนุนปรับปรุงความสามารถในการบูรณาการ ณ ระดับการตัดสินใจ

- ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจร่วม ประกอบด้วย ข้อจำกัดในการรับรู้ (Cognitive limitations) ความอคติทางพฤติกรรม (Behavioral biases) และ ความคลุมเครือ (Ambiguity) อีกทั้งการเปลี่ยนแปลง ความชอบและบรรทัดฐาน และ การกระจายอำนาจการตัดสินใจ ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ
- ลักษณะกระบวนการตัดสินใจมี 2 ระดับคือ ระดับบุคคล และ เป็นกลุ่ม (Multi-actor)
- กระบวนการตัดสินใจ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลและเหตุผลอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้การตัดสินใจใน SEA มีประสิทธิภาพมากขึ้น สิ่งสำคัญมากคือ ประเภทของข้อมูลที่ใช้ การใช้แนวทางที่เปิดเผยและเป็นผลร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ความจำเป็นที่ต้องรวมลักษณะและความสนใจของคนในการวิเคราะห์ ความต้องการและความตั้งใจที่จะเลือก

- ทฤษฎีการตัดสินใจเพื่อใช้ในกระบวนการ SEA มีดังนี้
 - **เหตุผล บรรทัดฐานและคุณค่า (Rationalities, norms and values) :**
ขึ้นกับความเข้าใจต่อผลลัพธ์ของทางเลือกต่าง ๆ การพิจารณาและประเมินจัดลำดับจนได้ทางเลือกที่ดีที่สุด มีข้อสังเกต 3 ประการ ดังนี้
 1. การใช้เหตุและผลในการตัดสินใจ
 2. การใช้ข้อมูลความรู้เป็นประจักษ์พยาน
 3. รูปแบบของการตัดสินใจ
- นอกจากนี้ ต้องพิจารณาแยกระดับการตัดสินใจ ระดับบุคคล และเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการตัดสินใจร่วมกัน (Collective) ด้วย
- การตัดสินใจรายบุคคลมีข้อจำกัดเนื่องจาก 1) ขีดจำกัดเรื่องการรับรู้และทรัพยากร (Cognitive and resource limitations) และ 2) ความอคติและผันแปรของพฤติกรรม (Behavioral variations and biases)

- ทฤษฎีการตัดสินใจเพื่อใช้ในกระบวนการ SEA มีดังนี้
 - การตัดสินใจแบบกลุ่ม (Multi-actor decision making) : ประเด็นสำคัญคือ การพิจารณาถึงการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Mutual dependencies) และการกระจายอำนาจระหว่างผู้เข้าร่วมในการตัดสินใจ การตัดสินใจของกระบวนการ SEA นั้นเป็นการกระจายอำนาจและอิทธิพลไปให้หลายภาคส่วน ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ
 1. รูปแบบอุดมคติ (Normative or ideal model)
 2. รูปแบบการตัดสินใจตามเวลาและโอกาส (Rounds model)

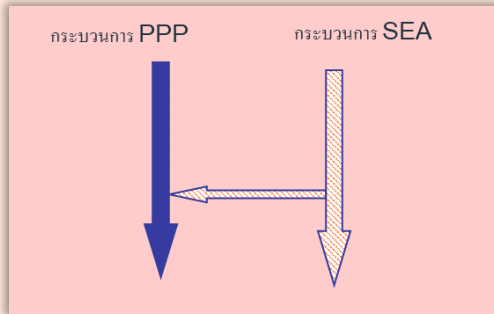
- ทฤษฎีการตัดสินใจเพื่อใช้ในกระบวนการ SEA มีดังนี้
 - การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตัดสินใจใน SEA (Implication of SEA decision-making) :
 - SEA มีบทบาทด้านการสนับสนุน (Advocative) ในการตัดสินใจแบบกลุ่ม ซึ่งหากเกิดความขัดแย้ง เกณฑ์วัดความสำเร็จของ SEA จึงวัดได้จากระดับที่สามารถนำประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนเข้ามาพิจารณาในการตัดสินใจได้มากน้อยเพียงไร
 - นักวิชาการ แนะนำว่า การตัดสินใจต้องพิจารณาถึงค่านิยม (Values) ในสังคมด้วย SEA จึงควรมีความยืดหยุ่นและมีความหลากหลายของบริบทในการตัดสินใจและควรมีอิทธิพลต่อกระบวนการ ลำดับความสำคัญ ค่านิยม วิสัยทัศน์และพฤติกรรม

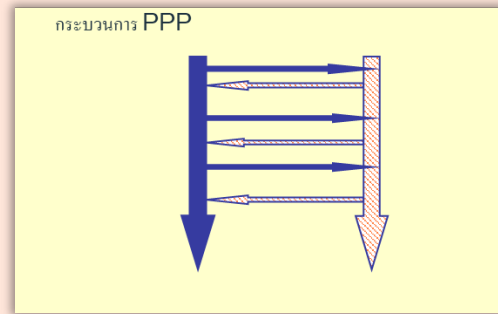
การบูรณาการเต็มรูปของประเด็นด้านกายภาพ/ชีวภาพ เศรษฐกิจ
สังคมและการเมือง และทำให้ SEA กลายเป็นเครื่องมือเชิงรุก
(Proactive approach) ที่มุ่งแก้ไขปัญหาในอนาคตและกำหนด
“อนาคตที่ปรารถนามากที่สุด
(Most desirable end)”

รูปแบบของ SEA

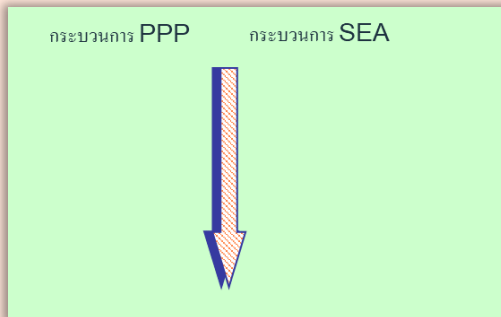
1. แบบแยกส่วน (One Opportunity Model)

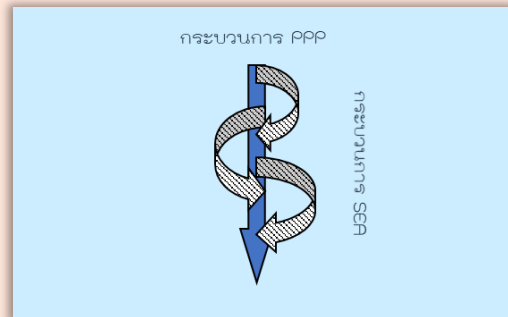
2. แบบคู่ขนาน (Parallel Model)

3. แบบบูรณาการ (Integrated Model)

4. แบบยึดกระบวนการตัดสินใจเป็น ศูนย์กลาง (Decision-Centered Model)

ขั้นตอนการจัดทำแผน และการจัดทำ SEA

กระบวนการ จัดทำแผนหรือ แผนงาน

๑. ทบทวนแผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- แผน/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- สถานการณ์/สภาพแวดล้อม
➔ ปัญหา/ศักยภาพ
- ทิศทางการเปลี่ยนแปลง

๒. กำหนดกรอบ/ วิสัยทัศน์ของแผน หรือแผนงาน

- วิสัยทัศน์/วัตถุประสงค์
- พันธกิจ/ค่านิยม

๓. กำหนดแนวทางการพัฒนา

- ยุทธศาสตร์การพัฒนา
- เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- กลยุทธ์/มาตรการ
- แผนงาน/โครงการ

ร่างแผนหรือแผนงาน

คณะกรรมการระดับนโยบาย
+ ครม. ให้ความเห็นชอบ

นำแผนหรือแผนงานไปดำเนินการ

ติดตามประเมินผลแผนหรือแผนงาน

กระบวนการ จัดทำ SEA

๑. กำหนดขอบเขต

- การวิเคราะห์และทบทวนแผนหรือแผนงาน
และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- ระบุขอบเขต: พื้นที่-เวลา
- การวิเคราะห์แรงขับเคลื่อนของการพัฒนา

- การกำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์
- การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา
ที่ยั่งยืนและตัวชี้วัด
- การประเมินข้อมูลฐาน
- การกำหนดทางเลือกการพัฒนาเบื้องต้น
- การจัดทำแผนการมีส่วนร่วมและการสื่อสาร
- การจัดทำและเสนอรายงานการกำหนด
ขอบเขต

๒. การพัฒนาและการประเมินทางเลือก

- การพัฒนาทางเลือก
- การประเมินทางเลือก
- นำเสนอทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

๓. กำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน

การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน ทั้งการ
ส่งเสริม หลีกเลี่ยง ลดหรือบรรเทา จาก
ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

จัดทำรายงาน SEA

ประสบการณ์การบูรณาการแผนกับ SEA ในต่างประเทศ

ประเทศแคนาดา

- แนวทางการบูรณาการแผนการพัฒนา กับ SEA ที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกับประเทศอื่น ๆ เรียกแนวคิดนี้ ว่า Policy windows เป็นแนวทางการบูรณาการที่ใช้โอกาส (Windows) ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อการจัดทำแผนการพัฒนา
- พยายามที่จะใช้แนวทางปฏิบัติที่ดีของ SEA มาใช้ในการวางแผนการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและการวางแผนพัฒนาพื้นที่ York region ประเทศแคนาดา
- การนำกระบวนการ SEA มาใช้ในการพัฒนาแผนดังกล่าว ทำให้เกิดการปรับปรุงการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ทำให้เกิดประโยชน์ตามที่คาดไว้ ทำให้รับทราบและเกิดความน่าเชื่อถือว่าแผนจะเกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง
- แนวคิดการใช้ Policy window แสดงให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือที่เกิดประโยชน์ในการบ่งชี้หาโอกาสที่เหมาะสมสำหรับการบูรณาการแผนกับผลลัพธ์ของการใช้ SEA ได้

ประสบการณ์การบูรณาการแผนกับ SEA ในต่างประเทศ

ประเทศเดนมาร์ก

- มีการบูรณาการ SEA เข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับเขตเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองในอนาคต รวมถึงโครงสร้างการคมนาคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ประสบการณ์การประยุกต์ใช้ SEA ในแผนการพัฒนา หลากหลายสาขาและลักษณะ ในต่างประเทศ

- **อิตาลี** : กรณีตัวอย่างในเมือง Brindisi : การประเมินทั้งความซับซ้อนของความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม (Raffaele Attardi, Alessandro Bonifazi and Carmelo M. Torre, 2012)
- **เกาหลีใต้** : การวางแผนเขื่อน (Young-Il Songa, Daeryong Parkb, Gihye Shinc, Cheoljin Kimc and Neil S. Griggd, 2010)
- **ยุโรป** : แผนการจัดการด้านการเกษตร และความหลากหลายทางชีวภาพ (Maria Rosario Partidario, William R. Sheate, Olivia Bina, Helen Byron, and Bernardo Augusto, 2009)
- **ออสเตรีย** : แผนการจัดการขยะ (Stefan Salhofer, Gudrun Wassermann, Erwin Binner, 2007)

ขอบคุณค่ะ/ครับ

